

نابرابری های شهری تهدیدی برای امنیت اجتماعی شهر ایلام

پاکزاد آزادخانی^{۱*} و علی درویشی^۲

۱- استادیار دانشگاه، عضو هیئت علمی دانشگاه باختر ایلام، ایران، تلفن تماس: ۰۹۱۸۸۴۱۵۵۷۸

Email: Pakzad540azad@gmail.com

۲- کارشناسی ارشد علوم سیاسی و مدرس دانشگاه باختر ایلام

چکیده

از عوامل تهدید امنیت ملی، نابرابری های شهری است. امروزه با برهم خوردن توازن جمعیتی، رشد بی سابقه شهرنشینی و افزایش نابرابری ها در مناطق مختلف شهری، امنیت اجتماعی در معرض تهدید قرار گرفته است. گسترش دامنه نابرابری های اقتصادی و اجتماعی در میان طبقات گوناگون، تاثیر بسزایی در افزایش استرس های اجتماعی و جرم خیزی دارد. با عنایت به اینکه در مباحث امنیت شهری سه عامل جمعیت، جغرافیا و جرم رابطه تنگاتنگی با یکدیگر دارند بنابراین در این مقاله به بررسی تاثیر نابرابری های شهری در میزان امنیت اجتماعی شهر ایلام پرداخته شده است. روش پژوهش توصیفی-تحلیلی است. جامعه آماری این پژوهش ساکنان محلات سطح شهر ایلام هستند که ۳۸۳ نفر از آنها با استفاده از فرمول کوکران به عنوان حجم نمونه به روش نمونه گیری تصادفی خوشه ای انتخاب شد. ابزار سنجش در این پژوهش پرسشنامه محقق ساخته است که روایی آن توسط اساتید و متخصصین مورد تایید قرار گرفته و پایایی آن با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ ۰/۸۹۷ محاسبه شد که نشان دهنده پایایی بالای پرسشنامه است. تجزیه و تحلیل داده ها با استفاده از آزمون همبستگی در نرم افزار SPSS انجام گرفته است. نتایج نشان داد که نابرابری های شهری در امنیت اجتماعی شهر ایلام تاثیر معکوس و معناداری دارند. همچنین نابرابری های اقتصادی با شدت همبستگی ۰/۹۴۴ - نسبت به نابرابری های اجتماعی با شدت همبستگی ۰/۴۶۶ - تاثیر بیشتری در امنیت اجتماعی شهر ایلام دارد.

واژه های کلیدی: نابرابری های شهری، نابرابری های اقتصادی، نابرابری های اجتماعی، امنیت اجتماعی، شهر ایلام.

مقدمه

نابرابری‌های شهری از مسائل عمده و نگران‌کننده در بیشتر بخش‌های جهان است، از این رو، بخشی از هدف اجتماعی برنامه‌ریزان و سیاستگذاران، کاهش نابرابری شهری، به طور عام و خاص است (Dupont, 2007: 193). وجود نابرابری و عدم تعادل فضایی در ساکنان نواحی مختلف یک شهر، به هیچ وجه پدیده‌ای جدید در هیچ یک از شهرهای جهان نیست، اما در کشورهای در حال توسعه به دلیل فاحش بودن تفاوت‌های اجتماعی-اقتصادی، نابرابری‌های فضایی شهرها تشدید شده است (صفرلویی و همکاران، ۱۳۹۳: ۵۸). در واقع، نابرابری‌های شهری، تداوم چالش‌های توسعه در بیشتر شهرها را نشان می‌دهد (Shankar & Shah, 2003: 1421) که تداعی کننده یک نوع بی‌عدالتی در فضاهای شهری است (Dufax, 2008: 3). (زنگی‌آبادی و همکاران، ۱۳۹۳: ۱۹۲).

فضاهای شهری به عنوان بستر زندگی و فعالیت شهروندان باید بتوانند با توجه به شباهت‌ها و تفاوت‌های میان افراد و گروه‌های سنی و اجتماعی، جنسی، محیطی امن، سالم و پایدار و جذاب را برای همه افراد فراهم کند و به نیاز تمامی قشرهای اجتماعی پاسخ مناسب بدهند و پاسخگوی حداقل نیازها باشد (شریعتی، ۱۳۸۴: ۱۰). وجود محیطی امن برای زندگی در کنار سایر نیازهای اساسی فیزیولوژیکی انسان مانند غذا، سرپناه و بهداشت از ضروریات زندگی انسان هستند. ارضا نشدن نیاز به امنیت در فضاهای جمعی، نه تنها انسان را از رسیدن به نیازهای رده بالاتر همچون خودشکوفایی، زیبا شناختی، دانستن و فهمیدن باز می‌دارد، بلکه کاهش تعامل‌های اجتماعی و در نهایت خالی ماندن فضای عمومی را در پی دارد (اکبری و پاک بنیان، ۱۳۹۱: ۵۴). در این میان، محیط‌های نامطلوب شهری باعث به وجود آمدن مشکل برای امنیت و افزایش آسیب اجتماعی شهروندان می‌شوند. با افزایش آسیب اجتماعی مردم در تعامل‌های خود محتاطانه عمل می‌کنند و با هر اتفاقی، ترس و دلهره آنان بیشتر می‌شود. این امر موجب منفعل شدن مردم در زمینه تعامل و مشارکت در امور شهری می‌شود (استامپ و کارن، ۲۰۰۳: ۳۱۱).

اگر شهرها بخواهند امکانات رفاهی ساکنان خود را بهبود ببخشند، باید عملکرد مناسب داشته باشند و برای تمام شهروندان حتی فقیرترین افراد، کیفیت مناسب زندگی فراهم آورند و به آنان فرصت‌های عادلانه ارائه دهند. در عین حال این شهرها باید با شهرهای دیگر رقابت پذیر بوده و به درستی اداره و مدیریت شوند و از نظر مالی پایدار باشند (پاک، ۲۰۰۵: ۶۲). سالم یا ناسالم بودن شهر با ارزیابی چگونگی دسترسی ساکنان شهرها به نیازهای انسانی مشخص می‌شود (شاکویی، ۱۹۹۵: ۴۶). نبود توازن در جریان توسعه، بین مناطق گوناگون، موجب ایجاد شکاف و تشدید نابرابری در شهرهای کشورهای در حال توسعه می‌شود که خود زمینه تضاد و نابرابری اجتماعی در شهرها را فراهم می‌آورد. براین اساس، مطالعه نابرابری‌های اجتماعی و اقتصادی در شهرها، یکی از اقدامات ضروری و پایه‌ای برای برنامه‌ریزی به منظور بهبود وضعیت مکان‌ها و فضاهای زیستی، همراه با عدالت اجتماعی است که تخصیص منابع را با هدف رفع نابرابری‌های موجود در شهرها، تحت تأثیر قرار می‌دهد (روستایی و همکاران، ۱۳۹۳: ۲۳). بنابراین توجه به مشکلات و نابرابری‌های شهری درون جامعه روزنه‌هایی را برای رویارویی واقع بینانه با مسائل فراهم می‌نماید. آشکار است که پس از شناسایی ابعاد مشکلات، شیوه‌های حل مسائل نیز در پی آن خواهد آمد. در این صورت عدالت اقتصادی و اجتماعی تحقق یافته و موقعیت سیاسی و اقتصادی شهر در سطح منطقه‌ای و ملی بیش از پیش تثبیت خواهد شد (نصیری و اعظمی، ۱۳۸۵: ۴۳).

در سال‌های اخیر شهر ایلام همانند بسیاری از شهرهای کشور همراه با رشد کالبدی، افزایش مهاجرت‌های روستا-شهری و گسترش حاشیه نشینی با افزایش فقر و محرومیت و نابرابری‌های اجتماعی زیادی روبرو است. با توجه به اینکه شیوع فقر در میان اکثریت افراد یک جامعه می‌تواند قابل تحمل باشد، لیکن گسترش دامنه نابرابری‌های اقتصادی در میان طبقات گوناگون، تاثیر بسزایی در افزایش استرس‌های اجتماعی و جرم‌خیزی دارد. با عنایت به اینکه در مباحث امنیت شهری سه عامل جمعیت، جغرافیا و جرم رابطه تنگاتنگی با یکدیگر دارند (نصیری و اعظمی، ۱۳۸۵: ۴۴)، شهر ایلام نیز همراه با افزایش جمعیت و رشد

1. Stump .C & D. Carreon

2. Pag C.

3. Shakooee H.

کالبدی خود مهمترین عرصه تضادها و نابرابری‌ها و جرم خیزی گشته است. از آنجا که حفظ ثبات و امنیت جامعه یکی از مهمترین اهداف سیاستگذاران بشمار می‌رود، شناسایی مکان‌های جغرافیایی مظاهر نابرابری‌های اقتصادی می‌تواند کمک موثری برای برنامه‌ریزی مناسب جهت کاهش نابرابری‌ها و ایجاد امنیت اجتماعی و ملی داشته باشد. بنابراین، هدف از انجام این پژوهش شناسایی نابرابری‌های اجتماعی و اقتصادی شهر ایلام و تأثیر آن بر امنیت اجتماعی شهروندان آن می‌باشد.

تعاریف، مفاهیم و مبانی نظری

امنیت

یکی از مفاهیم بااهمیت، پیچیده و جدید در دنیای امروز و در بسیاری از مباحث سیاسی، اجتماعی و اقتصادی موضوع و مفهوم امنیت است. امنیت مفهومی ذهنی و نسبی است که بر پایه اصول متعدد، در یک جامعه پدیدار و استمرار می‌یابد. در نگرش‌های سنتی به مقوله‌ی امنیت، اغلب کاربرد نیروهای نظامی و تهدیدمحوری مورد توجه بوده، درحالی که در مطالعات امنیتی انتقادی و جامع‌نگر امروز، گروه‌های اجتماعی می‌توانند، نه تنها از ناحیه‌ی ابزار نظامی، بلکه از راه عوامل محیطی یا اقتصادی مورد تهدید قرار گیرند و این عوامل می‌توانند به نوبه‌ی خود یکپارچگی یا استقلال سیاسی یک کشور را مورد تهدید قرار دهند. نونژاد با تأکید بر رابطه‌ی امنیت و توسعه، شرایط لازم برای توسعه‌ی پایدار شهری را شامل برقراری امنیت داخلی، برقراری آزادی و سیاست خارجی مناسب می‌داند و معتقد است امنیت، فرهنگ توسعه است (رهنمایی و پورموسوی، ۱۳۸۵: ۱۸۰).

امنیت مجموعه شرایط و وضعیتی است که موجبات ثبات و آرامش خاطر در جامعه می‌گردد و ترس و خوف از نظر عامه رخت برمی‌بندد (بیات، ۱۳۸۷). معنای لغوی امنیت رهایی از تشویش، اضطراب، ترس یا احساس آرامش و اطمینان خاطر است (ماندل، ۱۳۷۹). در فرهنگ معین نیز امنیت با معانی ایمن شدن و در امان بودن آمده است (معین، ۱۳۸۴). امنیت در مفهوم عینی آن، اندازه‌گیری فقدان تهدید علیه ارزش‌ها و در مفهوم ذهنی به فقدان احساس ترس از اینکه چنین ارزش‌هایی مورد حمله قرار خواهد گرفت اشاره دارد (مولر، ۲۰۰۱: ۱).

احساس امنیت حالتی است که در آن ارضای احتیاجات و خواسته‌های فردی و اجتماعی افراد انجام و شخص در آن احساس ارزش، اطمینان خاطر و اعتماد به نفس نماید. در اسلام نیز از این موضوع به عنوان یکی از مقدس‌ترین آرمان‌های بشری و الهی یاد شده است و آن را یکی از اصول زندگی و حالتی اجتناب‌ناپذیر در زندگی جمعی و عنصری ضروری در بهره‌وری از مزایا و مواهب حیات نیز زمینه‌ساز تکامل و ارتقا بشر تلقی می‌نمایند (درودی و قاسمی، ۱۳۹۳: ۱۵۲).

امنیت به عنوان اصلی‌ترین نیاز انسان‌ها پس از نیازهای اولیه مطرح شده و همواره مورد توجه برنامه‌ریزان شهری بوده است. امنیت از نیازها و انگیزه‌های اساسی انسان به شمار می‌رود، به طوری که با زوال آن آرامش خاطر انسان از بین می‌رود و تشویش، اضطراب و ناآرامی جای آن را می‌گیرد و مرتفع شدن بسیاری از نیازهای آدمی در گرو تأمین امنیت است به طوریکه مازلو در سلسله مراتب نیازها، احساس امنیت را بلافاصله پس از ارضای نیازهای اولیه قرار می‌دهد (کاهه، ۱۳۸۴: ۱۳۳). به نظر می‌رسد که در جوامع امروزی اساسی‌ترین نیازی که انسان‌ها دارند، نیاز به امنیت می‌باشد. مفهوم امنیت به مصونیت از تعرض و تصرف اجباری بودن و رضایت و در مورد افراد به نبودن هراس و بیم نسبت به حقوق و آزادی‌های مشروع و به مخاطره نیافتادن این حقوق و آزادی‌هاست (صدیق سروستانی، ۱۳۷۵: ۱۱۵).

بیشتر صاحب نظران برآنند که امنیت مفهومی بیرونی و عینی است. بدون تردید امنیت مقدمه لازم برای حیات هر نظام سیاسی و اجتماعی می‌باشد و دولت‌ها هزینه، زمان و امکانات وسیعی را برای تأمین آن صرف می‌کنند (احمدی و اسمعیلی، ۱۳۸۹: ۱۸۹) امنیت فرایندی اجتماعی ارزیابی می‌گردد که متناسب با تحول متن آن، تغییر می‌یابد و امنیت را بدون منظر اجتماعی نمی‌توان درک کرد. همچنین به تبع تحول‌ها، متن امنیت امری نسبی و پیوسته در حال تحول می‌باشد. بنابراین، کشف ارتباط موجود بین «رویکرد امنیت» با «فضای اجتماعی» در جامعه شهری مورد تأکید است که سه رویکرد در این زمینه عبارت هستند از: اول: رویکرد تقلیل‌گرا؛ در این رویکرد امنیت تابعی از اوضاع اقتصادی جامعه شهری می‌باشد. دوم:

رویکرد تعامل غیر متوازن؛ در این رویکرد امنیت اگرچه تابعی از ساختارهای اقتصادی می‌باشد ولی در عین حال شرایط اقتصادی یک جامعه شهری از رویکرد امنیتی نیز تأثیر می‌پذیرد. سوم: رویکرد تعامل همه جانبه؛ معتقد به ارتباط و جدایی ناپذیری ساختارهای اجتماعی، اقتصادی و امنیتی از یکدیگر می‌باشد (بشریه، ۱۳۷۴: ۴۸) (حیدری، آقایی، ۱۳۹۳)

امنیت اجتماعی

امنیت دارای ابعاد مختلفی است؛ امنیت سیاسی، امنیت اقتصادی، امنیت اجتماعی و غیره. بحثی که در این پژوهش مورد بررسی قرار می‌گیرد بُعد سوم امنیت، یعنی امنیت اجتماعی است. امنیت اجتماعی به قلمروهایی از حریم افراد مربوط می‌شود که در ارتباط با دیگر افراد جامعه، سازمان‌ها و دولت می‌باشد (مولر، ۲۰۰۰). چلبی (۲۰۰۶) استدلال می‌کند که در بُعد ذهنی، مراد از امنیت، احساس آرامش یا عدم احساس تهدید و ترس ناشی از آن از سوی محیط‌های دور و نزدیک فرد است. برای بقا و تکامل، نیاز به امنیت اجتماعی محسوس و الزامی می‌باشد و مهم‌ترین پدیده اجتماعی برای حفظ امنیت و احساس آن، توسل به روابط اجتماعی و اعتماد در جامعه است و این مهم تحت عنوان سرمایه اجتماعی یا پایداری اجتماعی قابل تأمین است. امنیت اجتماعی از نظر گیدنز مخاطرات به حداقل رسیده‌ای است که ضامن تعادل و اعتماد می‌باشد. امنیت اجتماعی به عنوان مؤلفه اصلی اتحاد و یکپارچگی جامعه در اندیشه گیدنز اهمیت دارد؛ به طوری که وی معتقد است اعتماد و امنیت، خطر کردن و در معرض خطر قرار گرفتن چیزهایی هستند که به مناسبت‌های تاریخی مختلف در جامعه متجدد باید وجود داشته باشند. اعتماد و مخاطره، امنیت و خطر این ویژگی دوقطبی و تعارض آمیز مدرنیته در همه جنبه‌های زندگی تأثیر می‌گذارند و در واقع تنیدگی خارق‌العاده موقعیت محلی و جهانی را نشان می‌دهند. گیدنز تأکید دارد که برای درک ضرورت توجه به امنیت، نخست باید به سیمای مخاطره آمیز خاص مدرنیته نگاهی دقیق‌تر انداخت؛ همان سیمایی که او جهانی شدن مخاطرات نامیده است (گیدنز، ۱۳۷۷: ۴۴).

بنابراین، امنیت از مهم‌ترین نیازهای بشری و دارای مراتب و ابعاد قابل تأمینی است که هر یک بر حسب نوع و موضوع و محتوای معرفت شناختی وابسته به آن می‌تواند ابعاد گوناگونی به خود بگیرد؛ در واقع سخن در این است که امنیت به واسطه ساخت و نوع رویکرد به حوزه اجتماع، انواع گوناگونی دارد، ولی در هر صورت با آرامش و آسایش افراد و نداشتن بیم و هراس از تهدیدهای موجود و احتمالی در جامعه ارتباط پیدا می‌کند. سطح امنیت در ابعاد مختلف آن پدیده‌ای خارج از مرزهای ملی یا جوامع نیست بلکه، عمدتاً عوامل تولید امنیت را باید در دورن جوامع و در ساز و کار نظام‌های سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جست و جو کرد (کارگر و سرور، ۱۳۹۰: ۳).

نابرابری

نابرابری مفهومی است که در مقابل، برابری قرار می‌گیرد و به مانند آزادی جزء مفاهیمی به شمار می‌رود که فلاسفه تعریف واحدی برای آن ارائه نکرده‌اند. برابری، مفهومی است با معانی گوناگون، و از این رو، ارائه‌ی تعریف نادرست آن می‌تواند گمراه کننده باشد. برای نابرابری نیز تعریف مستقل وجود ندارد. بنابراین هر آن چه با عنوان برابری در نظام‌های اجتماعی - سیاسی مطرح می‌شود، در چارچوب ساختار همان نظام، باید تعبیر و تفسیر شود. برابری عبارت از برداشتی است که طی آن، شرایط اجتماعی مردم همسان تلقی می‌شود، اما محتوای این همسانی در دوره‌های تاریخی، در میان طبقات گوناگون متفاوت بوده است. واژه انگلیسی برابری، از مفهوم لاتین مربوط به برابری^۴ مشتق شده است (جمالی و همکاران، ۱۳۸۷: ۱۲۴).

معنای پایه‌ای نابرابری عبارت است از: تمایز بین افراد، به نحوی که بین زندگی آنها به ویژه از نظر حقوق، فرصت‌های زندگی، پاداش‌ها و امتیازات، اختلاف آشکار و پنهان زیادی وجود داشته باشد (گرب، ۱۳۷۷: ۱۰). نابرابری در کلی‌ترین مفهوم آن عبارت از وجود محسوس «سطوح نابرابری» در برخورداری بالقوه از توان‌های طبیعی، اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، سیاسی و ... درون یک حوزه یا میان چند حوزه جغرافیایی در چارچوب یک واحد بزرگتر مفروض است. در جوامعی که در آن نابرابری حاکمیت داشته باشد، فرصت‌های پیشرفت به طور عادلانه توزیع نشده است (نصیری و اعظمی، ۱۳۸۵: ۵۱).

4 . Equalities, aqueous

اسمیت می نویسد که نابرابری باید از تفاوت^۵ تمییز داده شود، به ویژه جایی که اغلب تفاوت‌های شهری-اجتماعی به صورت مثبت نگریسته شده و ارتباط تنگاتنگی با ارزش ها و انتخاب های فرهنگی و شخصی وجود داشته باشد. وی هم چنین یادآوری می‌کند که نابرابری می تواند به صورت نوع خاصی از تفاوت بین مردم که سؤالات اخلاقی از آن حاصل می شود، اندیشیده شود (Smith, 1994: 49)

فاندیر واستون^۶ و ماستیرد^۷ با تطبیق مطالعات موردی مختلف تشریح می‌کنند که بلفاست^۸ شاید مثالی از نابرابری با درآمد کم، اما با سطوح بالای جدایی‌گزینی باشد. در مقابل آن شهرهای ایالات متحده آمریکا، سطوح بسیار برجسته جدایی‌گزینی منطبق با سطوح بالای نابرابری است (Van der Wusten & Musterd, 1998:247). اسناد و شواهد بسیاری وجود دارد که در بسیاری از موارد، نابرابری فضایی، نابرابری اجتماعی را تقویت می‌کند (Skop, 2006: 394) هم چنین جدایی‌گزینی که ناشی از نابرابری های اجتماعی-اقتصادی است، می‌تواند از سیاست‌های دولت‌ها متأثر شده باشد و دولت‌ها می‌توانند شرایط جدایی‌گزینی را بدتر کنند (Kaplan & Woodhouse, 2004: 581)

نابرابری و فقر مشابه یکدیگر نیستند. اولی شرایط نسبی است که اغلب به وسیله ضرایب مقایسه ای^۹، نظیر ضریب جینی^{۱۰} و ضریب شاخص تایل^{۱۱} که نسبت به اولی کم تر متداول است، اندازه گیری می‌شود (Gottdiener & Budd, 2006: 65) فقر و نابرابری اگر چه با یکدیگر ارتباط دارند، اما پدیده متفاوتی هستند (De. Ferranti & et al, 2004: 24). یکی از این روابط، فقیر بودن ملت‌ها بر اثر نابرابری‌های اجتماعی و اقتصادی است (تقی زاده، ۱۳۶۹: ۲۷۹). کاستلز^{۱۲}، نابرابری گروه‌ها، دوگانگی و فقر را با عنوان فرایندهای تمایز اجتماعی^{۱۳} بررسی می‌کند و آن‌ها را به این صورت تعریف می‌کند: نابرابری به تخصیص متمایز ثروت - درآمد و دارایی - به وسیله گروه‌های اجتماعی و فردی مختلف نسبت به یکدیگر نسبت داده می‌شود. دوگانگی^{۱۴} فرایند معینی از نابرابری است و زمانی رخ می‌دهد که در سطوح بالا و پایین، درآمد یا توزیع ثروت نسبت به سطوح میانی سریع تر رشد کند، بنابراین سطوح میانی کاهش پیدا می‌کند و از این رو تفاوت‌های اجتماعی بین دو بخش جمعیت به نهایت شدت خود می‌رسد. فقر معیار مشخص نهادی درباره سطحی از منابع پایین‌تر است که ممکن نیست به حداقل معیارهای زندگی مورد توجه که جامعه در آن زمان، به آن دست یافته باشد، برسد (Castells, 1999: 71) زمانی که افراد یا بخش‌های بزرگی از جمعیت دسترسی برابر به حقوق و منابع را تکذیب می‌کنند، می‌توانند طرد شدگان از لحاظ اجتماعی به شمار آیند. افزایش سطوح نابرابری در داخل شهرها شاید نشانه‌ای از وجود این مشکل باشد. طرد اجتماعی^{۱۵} پدیده‌ای پیچیده و چند بعدی با جنبه‌های اقتصادی، اجتماعی و سیاسی است. مردم از لحاظ اجتماعی هنگامی طرد شده هستند که از دسترسی به دارایی‌هایی نظیر مستغلات یا درآمد (عدم اشتغال) محروم شوند، هنگامی که آنان فاقد ارتباط با جریان غالب جامعه هستند یا هنگامی که آنان از بخش یا کل حقوق سیاسی و انسانی محروم شوند، (به طور مثال مهاجران و اقلیت‌ها) (Bessis, 1995).

5 . Difference

6 . H. Van der Wusten

7 . S. Musterd

8 . Belfast

9 . Comparative ratios

10 . Gini coefficient

11 . Theil-I Coefficient

12 . M. Castells

13 . Processes of Social Differentiation

14 . Polarization

15 . Social exclusion

نابرابری و امنیت اجتماعی

جوامع بشری به راحتی می‌توانند فقر و محرومیت را تحمل نمایند ولی آنچه که برای هیچ جامعه‌ای قابل تحمل نیست تبعیض و نابرابری است که موجب سلب امنیت ملی و اجتماعی جامعه می‌گردد. نابرابری عوارض ناخواسته بسیاری را ایجاد می‌کند. تحقیقات «میشل یاتس» استاد اقتصاد در دانشگاه پیتزبورگ آمریکا نشان می‌دهد که اگر دو منطقه با میانگین درآمدی مساوی داشته باشیم، در منطقه‌ای که نابرابری درآمدی بیشتری دارد «سلامت اجتماعی» کمتری مشاهده می‌شود. این مقیاس برای خصایص اجتماعی زیادی مورد استفاده قرار می‌گیرد. برای مثال: میزان درآمد کل، نیمه فقیر خانوارهای هر منطقه که مقیاسی از نابرابری درآمدی است، با نرخ مرگ و میر همان منطقه نسبت معکوس دارد. به علاوه، مناطقی که نابرابری درآمدی در آنها بیشتر است، دارای نرخ بیکاری بالاتر و تعداد زندانیان بیشتر هستند و درصد بیشتری از جمعیت‌شان از مشکلات پزشکی رنج می‌برند. مناطقی که نابرابری درآمدی بیشتری دارند، مقدار کمتری برای تعلیم و تربیت هر فرد هزینه می‌کنند؛ این مناطق وضعیت آموزشی ضعیف‌تری داشته و درصد کمتری از افراد، از مراکز آموزش دانشگاهی فارغ-التحصیل می‌شوند (نصیری و اعظمی، ۱۳۸۵: ۵۱).

مفهوم توسعه، علاوه بر رشد در زمینه‌های مختلف، بهبود توزیع را نیز در بر می‌گیرد. بنابراین بررسی عملکرد اجتماعی - اقتصادی و فرهنگی مدیریت جامعه و نشان دادن راه‌های بسط تعادل، وجه اساسی دسترسی به عدالت و امنیت اجتماعی و کاهش نابرابری است. در این راستا بین عدم امنیت اجتماعی و نابرابری‌های شهری روابط متقابل وجود دارد. به این ترتیب که امنیت سبب افزایش توسعه یافتگی و کاهش نابرابری‌ها می‌گردد و بالعکس وجود نابرابری‌های شهری بستر توسعه نیافتگی و عدم امنیت اجتماعی را فراهم می‌سازد.

شکل ۱: رابطه متقابل نابرابری و عدم امنیت

پژوهش‌های مختلف در زمینه آسیب‌های شهری نشان می‌دهند که در بسیاری موارد وجود محرومیت و نابرابری‌های اجتماعی در فضای شهرها سبب بروز نارضایتی در افراد و سپس زمینه‌سازی برای بروز رفتارهای خلاف ثبات اجتماعی در مناطق مختلف شهرها می‌گردد (افتخاری، ۱۳۸۱: ۳۴۹). در مناطقی که نابرابری درآمدی در آنها بیشتر است، نرخ جرم و جنایت بیشتر است.

شاخصهای محرومیت و نابرابری

تاون‌سند و گروه پژوهشی‌اش، ۱۳ شاخص را برای سنجش محرومیت و نابرابری در نظر گرفتند و آن را به دو گروه محرومیت مادی و محرومیت اجتماعی تقسیم‌بندی کردند. جدول (۱)، این دسته‌بندی را نشان می‌دهد.

جدول (۱): ابعاد پیشنهادی تاون‌سند برای اندازه‌گیری محرومیت

محرومیت مادی	محرومیت اجتماعی
تغذیه	حق اشتغال
پوشاک	فعالیت‌های خانوادگی
مسکن	همبستگی با جامعه
امکانات منزل مسکونی	کار (پرداخت در مواقع عادی و بیکاری)
محیط	تفریح، سرگرمی
محل مناسب	مشارکت رسمی در نهادهای اجتماعی

همانطور که در جدول شماره ی (۱) دیده می شود، مهمترین شاخص‌های شناسایی محرومیت و نابرابری از دیدگاه اجتماعی، نماگرهای اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی هستند. اهمیت این شاخص‌ها به حدی است که حتی در شرایط سرمایه-گذاریهای بزرگ اقتصادی و آماده‌سازی زیرساخت‌های مناسب، بدون توسعه‌یافتگی رفاهی فرهنگی، جامعه دیر یا زود آن امتیازها را از دست می‌دهد. مطالعات جدید نشان می‌دهند که سرمایه‌گذاری‌های خارجی در طول سه دهه‌ی گذشته و به ویژه در دهه‌های آینده، رابطه‌ای مستقیم با میزان توسعه‌یافتگی اقتصادی و اجتماعی دارند که خود به طور روشنی ثبات و آرامش اجتماعی را نشان می‌دهد. برعکس نبود چنین رشدی، بدون شک به شکل تنش‌های اقتصادی اجتماعی ظاهر می‌شود. با توجه به موارد فوق یکی از معیارهای اساسی توسعه، کاهش نابرابری و محرومیت در بهره‌مندی از منابع، دستاوردها و امکانات است.

پیشینه تحقیق

خاکپور و حسینی (۱۳۹۳) در مقاله‌ای با عنوان بررسی و ارزیابی علل گرایش به رفتارهای وندالیستی در محیط‌های شهری در یک تقسیم بندی کلی عوامل ایجادکننده وندالیسم، آنها را به سه عامل خصوصیات فردی و خانوادگی که در برگیرنده ویژگی شخصیتی و فردی مانند سن و جنس، وضعیت تأهل، تحصیلات فرد و خانواده و وضعیت اشتغال فرد دانستند. همچنین ایشان معتقدند که شرایط اجتماعی و اقتصادی جامعه و فرد عوامل دیگر ایجاد وندالیسم می‌باشند. عوامل اجتماعی وندالیسم که از آن جمله می‌توان به نبود عدالت اجتماعی در توزیع خدمات و امکانات شهری و همچنین کمبود امکانات جهت اوقات فراغت و مشارکت اجتماعی شهروندان اشاره کرد. از دیگر عوامل موثر بر رفتارهای وندالیستی عوامل محیطی از جمله تراکم زیاد جمعیت و طراحی نامناسب محیط می‌باشد. قادرزاده (۱۳۹۳) در مقاله‌ای توسعه شهری پایدار و مسائل حاشیه نشینی را در شهر بانه مورد مطالعه قرار داده است. نتایج تحقیق وی نشان داد که بین جاذبه‌ها و دافعه‌های اقتصادی، جاذبه‌ها و دافعه‌ها اجتماعی فرهنگی، پایگاه اقتصادی- اجتماعی، میزان محرومیت نسبی، انحرافات اجتماعی، میزان تحصیلات، مصرف رسانه، کار کودکان و مشارکت اجتماعی با حاشیه نشینی رابطه معنی داری وجود دارد. صفرلویی و همکاران (۱۳۹۳) در مقاله‌ای به بررسی و تحلیل فضایی نابرابری‌های اجتماعی در مناطق شهری ارومیه پرداختند. نتایج پژوهش ایشان نشان داد که برای رسیدن به فضای تعادل در سطوح شهر ارومیه، راهبرد پیشرفت توأم با توزیع درآمد و مازاد اجتماعی به ویژه تخصیص آن به مناطق کم برخوردار برای حل مسایل رشد و عدالت اجتماعی بهتر می‌تواند رشد و عدالت را به همراه داشته باشد. روستایی و همکاران (۱۳۹۳) در مقاله‌ای نابرابری‌های اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی، کالبدی را در دو محله شاطرآباد و ۲۲ بهمن شهر کرمانشاه مورد مقایسه قرار دادند. نتایج پژوهش ایشان نشان داد که محله شاطرآباد از لحاظ شاخص‌های مدنظر، نسبت به محله ۲۲ بهمن وضع نامساعد و ناهنجاری نشان می‌دهد. نتایج نشان داد که بین محلات شهر کرمانشاه نابرابری وجود دارد و محلات شهر کرمانشاه مکانی برای تبلور تمایزات اجتماعی‌اند. تمایزات و تقابل‌های اجتماعی، اقتصادی، کالبدی و فرهنگی آشکار است و شهر کرمانشاه محل بروز اختلافات طبقاتی است و رسیدگی سریع به مسائل شهری آن، باید هرچه زودتر در دستور کار قرار گیرد. میرکتولی و همکاران (۱۳۹۲) در پژوهشی رابطه بین توزیع فضایی جرائم و ساختار اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی مناطق شهری در کلان شهر مشهد مورد بررسی قرار دادند. نتایج حاکی از آن داشت که ارتباط معنی داری بین ساختار جمعیتی و جرم خیزی مناطق در شهر مشهد وجود دارد. اعظمی و روستا (۱۳۹۱) تأثیر نابرابری‌ها بر امنیت اجتماعی، اقتصادی و سیاسی کلان شهر مشهد را مورد بررسی و تحلیل قرار دادند. نتایج نشان داد که نابرابری و محرومیت به مثابه آن روی سکه‌ی توسعه، خطری مستقیم برای امنیت اجتماعی به شمار می‌آیند. بنابراین هیچگونه سیاست و تدابیر امنیتی نمی‌تواند بدون توجه و برنامه‌ریزی عمومی برای از میان برداشتن نابرابری‌ها انجام گیرد. اکبری و همکاران (۱۳۹۰) در مقاله‌ای نابرابری‌های درآمدی و رفاه پایدار شهری را در کلان شهر شیراز مورد بررسی قرار داده‌اند. و براساس شاخص‌های اتکینسن، دالتون، تیل و هیرشمن نشان دادند که نابرابری‌های درآمدی مقوله‌ی رفاه را در کلان شهر شیراز تحت تأثیر خود قرار داده است. جمالی و همکاران (۱۳۸۹) در مقاله‌ای نابرابری و مفاهیم مرتبط با آن را در مطالعات اجتماعی- اقتصادی مورد مطالعه قرار داد. نتایج پژوهش ایشان نشان داد که نابرابری باید با توجه به شرایط زمانی- مکانی، اقتصادی،

اجتماعی، فرهنگی، سیاسی، ایدئولوژیکی و به عبارتی در چارچوب ساختار همان نظام تفسیر شو د؛ زیرا نابرابری مفهومی نسبی، پویا و هنجاری است. بزی و همکاران (۱۳۸۸) ارتباط اسکان غیررسمی با افتراق مکانی در افزایش میزان جرم و امنیت اجتماعی در شهر بوشهر را مورد بررسی قرار دادند. نتایج پژوهش ایشان نشان داد که بین تعداد دفعات جرم و وضعیت مسکن رابطه معناداری وجود دارد. جمالی و همکاران (۱۳۸۸) در مقاله ای روند نابرابری در نقاط شهری استان های ایران در سالهای ۱۳۶۵ تا ۱۳۸۵ مورد مطالعه قرار دادند. نتایج تحقیق ایشان نشان داد که نابرابری های ناحیه ای در بیشتر زمینه ها وجود دارد، با وجود این، در سال ۱۳۸۵، نسبت به سال ۱۳۶۵ در شاخص های مورد مطالعه و در نقاط شهری استان های ایران از میزان نابرابری ها تا حدودی کاسته شده است و در آنها گرایش به تعادل دیده می شود. نصیری و اعظمی (۱۳۸۵) در مقاله ای با عنوان نابرابری های شهری تهدیدی برای امنیت اجتماعی تهران به این نتیجه دست یافتند که نابرابری و محرومیت شهری، خطری مستقیم برای امنیت اجتماعی به شمار می آیند.

در مطالعاتی که پیشتر بیان شد مفهوم نابرابری امنیت اجتماعی مورد بررسی و تبیین قرار گرفته و می توان نکاتی را به عنوان نتیجه گیری به شرح ذیل بیان کرد:

- نابرابری پدیده ای پیچیده و چند بعدی با جنبه های اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، سیاسی و جزء آن است؛
- مرز میان برابری و نابرابری در جوامع مختلف، متفاوت بوده و چندان مشخص و آشکار نیست. از این رو نابرابری نسبت به شرایط زمانی - مکانی، بافت اقتصادی و اجتماعی، فرهنگی، ایدئولوژی نظام حاکم، شرایط و مقتضیات سیاسی و جزء آن، پویا می باشد؛
- نابرابری باید با توجه به شرایط زمانی - مکانی، اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، سیاسی، ایدئولوژیکی و به عبارتی در چارچوب ساختار همان نظام تعبیر و تفسیر شود؛ زیرا نابرابری مفهومی نسبی، پویا و هنجاری است.

بنابراین پژوهش حاضر ضمن تأکید بر نکاتی که ذکر شد قصد دارد به روش پرسشنامه ای و سوال از ساکنان شهر وضعیت نابرابری های اجتماعی - اقتصادی و تأثیر آن بر میزان امنیت اجتماعی را در بین شهروندان شهر ایلام مورد بررسی قرار دهد. و این تفاوت اساسی این پژوهش با سایر پژوهش های انجام گرفته است.

فرضیات تحقیق

فرضیه اصلی: نابرابری های شهری با امنیت اجتماعی شهر ایلام رابطه معناداری دارد.

فرضیات فرعی:

- ۱- نابرابری های اجتماعی با امنیت اجتماعی شهر ایلام رابطه معکوس و معناداری دارد.
- ۲- نابرابری های اقتصادی با امنیت اجتماعی شهر ایلام رابطه معکوس و معناداری دارد.

روش تحقیق

روش تحقیق توصیفی تحلیلی و از نوع کاربردی است. این پژوهش مبتنی بر مطالعات کتابخانه ای، الکترونیکی و بررسی های میدانی می باشد. جامعه آماری این پژوهش ساکنان محلات سطح شهر ایلام هستند که براساس آمار سال ۱۳۹۰، ۱۷۲۲۱۳ نفر می باشند. در پژوهش حاضر به منظور تعیین حجم نمونه از روش نمونه گیری تصادفی خوشه ای چندمرحله ای استفاده شده است. به طوریکه پس از انتخاب چند مرحله از بین تمام محلات شهر، متناسب با جمعیت هر یک از آنها، تعدادی از افراد به عنوان نمونه در نظر گرفته شد. حجم نمونه با استفاده از فرمول کوکران ۳۸۳ نفر می باشد. ابزار سنجش در این پژوهش پرسشنامه محقق ساخته است که روایی آن توسط اساتید و متخصصین مورد تایید قرار گرفته و پایایی آن با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ ۰/۸۹۷ به دست آمد که نشان دهنده پایایی بالای پرسشنامه است. شاخص های موردنظر در این تحقیق

دو بعد نابرابری‌های اجتماعی و اقتصادی هستند که در پرسشنامه مذکور سوالاتی متناسب با این دو شاخص براساس طیف ۵ گزینه‌ای لیکرت طراحی و از نمونه آماری پرسیده شده است. همچنین تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از آزمون همبستگی اسپیرمن در نرم‌افزار SPSS انجام گرفته است.

یافته‌ها

جدول ۲ فراوانی جنسیت را نشان می‌دهد و همانطور که مشاهده می‌شود حدود ۵۲/۵ درصد پاسخ‌دهندگان را مرد و ۴۷/۵ درصد زن تشکیل می‌دهد.

جدول ۲: فراوانی جنسیت پاسخ‌دهندگان

جنسیت	فراوانی	درصد فراوانی
زن	۱۸۲	۴۷/۵
مرد	۲۰۱	۵۲/۵
جمع	۳۸۳	۱۰۰

جدول ۳ فراوانی تأهل را نشان می‌دهد و همانطور که مشاهده می‌شود حدود ۴۶/۵ درصد پاسخ‌دهندگان را مجرد و ۵۳/۵ درصد متأهل تشکیل می‌دهد.

جدول ۳: فراوانی تأهل پاسخ‌دهندگان

تأهل	فراوانی	درصد فراوانی
مجرد	۱۸۷	۴۶/۵
متأهل	۲۰۵	۵۳/۵
جمع	۳۸۳	۱۰۰

جدول ۴ فراوانی سن را نشان می‌دهد و همانطور که مشاهده می‌شود بیشترین فراوانی مربوط به سن ۲۱ تا ۳۰ سال می‌باشد.

جدول ۴: فراوانی سن پاسخ‌دهندگان

سن	فراوانی	درصد فراوانی
کمتر از ۲۰ سال	۸۲	۲۱/۴
۲۱ تا ۳۰ سال	۱۶۷	۴۳/۶
۳۱ تا ۴۰ سال	۱۱۶	۳۰/۳
۴۱ تا ۵۰ سال	۷	۱/۸
۵۱ به بالا	۱۱	۲/۹
جمع	۳۸۳	۱۰۰

جدول ۵ فراوانی تحصیلات را نشان می‌دهد و همانطور که مشاهده می‌شود بیشترین فراوانی مربوط به تحصیلات دانشگاهی با ۷۷/۳ درصد می‌باشد.

جدول ۵: فراوانی تحصیلات پاسخ دهندگان

تحصیلات	فراوانی	درصد فراوانی
ابتدایی و کمتر	۳	۰/۸
سیکل	۳	۰/۸
دیپلم	۸۱	۲۱/۱
دانشگاهی	۲۹۶	۷۷/۳
جمع	۳۸۳	۱۰۰

جدول ۶ فراوانی وضعیت اشتغال را نشان می دهد و همانطور که مشاهده می شود حدود ۵۷/۲ درصد پاسخ دهندگان را شاغل و ۴۲/۸ درصد بیکار تشکیل می دهد.

جدول ۶: فراوانی وضعیت اشتغال پاسخ دهندگان

تأهل	فراوانی	درصد فراوانی
شاغل	۲۱۹	۵۷/۲
بیکار	۱۶۴	۴۲/۸
جمع	۳۸۳	۱۰۰

جدول ۷ فراوانی اشتغال را نشان می دهد و همانطور که مشاهده می شود بیشترین فراوانی مربوط به کارمند دولتی با ۳۸/۴ درصد می باشد.

جدول ۷: فراوانی اشتغال پاسخ دهندگان

تحصیلات	فراوانی	درصد فراوانی
کارمند دولتی	۱۴۷	۳۸/۴
کارمند خصوصی	۶۲	۱۶/۲
مشاغل عالی	۶۷	۱۷/۵
بازنشسته	۳	۰/۸
آزاد	۳۳	۸/۶
دانشجو	۲۱	۵/۵
بیکار	۲۴	۶/۳
خانه دار	۲۶	۶/۸
جمع	۳۸۳	۱۰۰

جدول ۸ فراوانی میزان درآمد را نشان می دهد و همانطور که مشاهده می شود حدود ۵۷ درصد پاسخ درآمد متوسطی دارا هستند.

جدول ۸: فراوانی میزان درآمد پاسخ دهندگان

درآمد	فراوانی	درصد فراوانی
کم	۷۴	۱۹/۳
متوسط	۲۱۹	۵۷/۲
زیاد	۹۰	۲۳/۵
جمع	۳۸۳	۱۰۰

فرضیه اصلی: نابرابری های شهری با امنیت اجتماعی شهر ایلام رابطه معناداری دارد.

جدول ۹: رابطه بین نابرابری های شهری و امنیت اجتماعی

امنیت اجتماعی			متغیر وابسته متغیر مستقل
سطح معناداری	ضریب همبستگی	فراوانی	
۰/۰۰۰	-۰/۷۷۰	۳۸۳	نابرابری های شهری

همان گونه که در جدول ۹ مشاهده می شود، سطح معنی داری برای رابطه بین نابرابری های شهری و امنیت اجتماعی $P=۰/۰۰۰$ است که در سطح $p<./05$ معنا دار است. همینطور ضریب همبستگی شدت این رابطه را بیان نموده به طوریکه نابرابری های شهری با امنیت اجتماعی با شدت همبستگی $-۰/۷۷۰$ نشان دهنده رابطه قوی و معکوسی است که این دو متغیر با هم دارند. این نتایج نشان می دهد که نابرابری های شهری در امنیت اجتماعی شهر ایلام تأثیر بسزایی دارد. بنابراین فرضیه صفر (H_0) رد و فرضیه اول پژوهش (H_1) مورد تأیید قرار می گیرد.

فرضیه فرعی ۱: نابرابری های اجتماعی با امنیت اجتماعی شهر ایلام رابطه معکوس و معناداری دارد.

جدول ۱۰: رابطه بین نابرابری های اجتماعی و امنیت اجتماعی

امنیت اجتماعی			متغیر وابسته متغیر مستقل
سطح معناداری	ضریب همبستگی	فراوانی	
۰/۰۰۰	-۰/۴۶۶	۳۸۳	نابرابری های اجتماعی

همان گونه که در جدول ۱۰ مشاهده می شود، سطح معنی داری برای رابطه بین نابرابری های اجتماعی و امنیت اجتماعی $P=۰/۰۰۰$ است که در سطح $p<./05$ معنا دار است. همینطور ضریب همبستگی شدت این رابطه را بیان نموده به طوریکه نابرابری های اجتماعی رابطه معکوسی با شدت همبستگی $-۰/۴۶۶$ با امنیت اجتماعی دارد. این نتایج نشان می دهد که نابرابری های اجتماعی در امنیت اجتماعی شهر ایلام تأثیر دارد. بنابراین فرضیه صفر (H_0) رد و فرضیه اول پژوهش (H_1) مورد تأیید قرار می گیرد.

فرضیه فرعی ۲: نابرابری های اقتصادی با امنیت اجتماعی شهر ایلام رابطه معکوس و معناداری دارد.

جدول ۱۱: رابطه بین نابرابری‌های اقتصادی و امنیت اجتماعی

امنیت اجتماعی			متغیر وابسته متغیر مستقل
سطح معناداری	ضریب همبستگی	فراوانی	
۰/۰۰۰	-۰/۹۴۴	۳۸۳	نابرابری‌های اقتصادی

همان گونه که در جدول ۱۱ مشاهده می‌شود، سطح معنی داری برای رابطه بین نابرابری‌های اقتصادی و امنیت اجتماعی $P=۰/۰۰۰$ است که در سطح $p<۰/۰۵$ معنا دار است. همینطور ضریب همبستگی شدت این رابطه را بیان نموده به طوریکه نابرابری‌های اجتماعی رابطه معکوسی و بسیار قوی با شدت همبستگی $-۰/۹۴۴$ با امنیت اجتماعی دارد. این نتایج نشان می‌دهد که نابرابری‌های اجتماعی در امنیت اجتماعی شهر ایلام تأثیر بسیار زیادی دارد. بنابراین فرضیه صفر (H_0) رد و فرضیه اول پژوهش (H_1) مورد تأیید قرار می‌گیرد.

بحث و نتیجه گیری

پژوهش حاضر با هدف بررسی تأثیر نابرابری‌های شهری در امنیت اجتماعی شهر ایلام انجام شد. نتایج حاصل از آمار توصیفی نشان داد که جنسیت نمونه آماری مورد بررسی تقریباً از نسبت برابری برخوردار است همینطور تقریباً وضعیت تأهل آنها از نسبت برابری برخوردار است. بیشترین فراوانی سنی نمونه مورد بررسی فراوانی مربوط به سن ۲۱ تا ۳۰ سال و تحصیلات بیشتر افراد دانشگاهی بود. نتایج حاصل از بررسی وضعیت شغلی پاسخ‌دهندگان حاکی از آن داشت که ۵۷ درصد افراد شاغل و ۴۳ درصد بیکارند. همینطور شغل بیشتر افراد نمونه کارمند دولتی و حدود ۵۷ درصد افراد نیز دارای سطح درآمدی متوسط بود. نتایج بررسی یافته‌های توصیفی تحقیق بیانگر آن است که بیشتر افراد شرکت کننده در این بررسی به دلیل رنج سنی، تحصیلات و نوع شغل نابرابری‌های شهری را بهتر درک کرده و تأثیر آن را در زندگی خود احساس نموده‌اند. نحوه پاسخ آنها به میزان نابرابری‌های شهری در شهر ایلام در ادامه با تشریح فرضیات بیان شده است:

یافته‌های حاصل از بررسی فرضیه اصلی نشان داد که نابرابری‌های شهری با امنیت اجتماعی شهر ایلام رابطه معناداری دارد. نابرابری‌های شهری در امنیت اجتماعی شهر ایلام تأثیر بسزایی دارد. به طوریکه شدت همبستگی بین این دو متغیر $-۰/۷۷۰$ به دست آمد که نشان دهنده رابطه قوی و معکوس بین آنهاست. به عبارتی هرچه نابرابری‌های شهری در شهر ایلام بیشتر بوده امنیت اجتماعی کمتر است. نتایج این فرضیه با نتایج پژوهش روستایی و همکاران (۱۳۹۳) در یک راستاست. ایشان میزان نابرابری‌ها را در محلات شهری مورد بررسی قرار دادند و در این پژوهش رابطه بین نابرابری و امنیت اجتماعی مورد بررسی قرار گرفته اما به طور کلی هر دو پژوهش به اهمیت رسیدگی به مسائل شهری تأکید دارند. همچنین نتایج پژوهش حاضر با پژوهش اعظمی و روستا (۱۳۹۱) هم راستاست و با توجه به نتایج دو پژوهش می‌توان گفت که هیچگونه سیاست و تدابیر امنیتی نمی‌تواند بدون توجه و برنامه‌ریزی عمومی برای از میان برداشتن نابرابری‌ها انجام گیرد. پژوهش جمالی و همکاران (۱۳۸۸) روند نابرابری در نقاط شهری استان‌های ایران در سالهای ۱۳۶۵ تا ۱۳۸۵ مورد مطالعه قرار دادند. همانطور که از نتایج تحقیق ایشان و پژوهش حاضر بر می‌آید نابرابری‌های شهری وجود دارد، اما طبق مطالعه ایشان در سالهای اخیر از میزان نابرابری‌ها تا حدودی کاسته شده است و در آنها گرایش به تعادل دیده می‌شود

نتایج بررسی فرضیه فرعی اول حاکی از تایید این فرضیه داشت. به عبارتی نابرابری‌های اجتماعی با امنیت اجتماعی شهر ایلام رابطه معکوس و معناداری دارد. به طوریکه شدت همبستگی بین دو متغیر $-۰/۴۶۶$ محاسبه شد که شدت رابطه بین این دو متوسط ارزیابی شد. نتایج حاصل از بررسی این فرضیه با نتایج پژوهش نصیری و اعظمی (۱۳۸۵) در یک راستاست می‌باشد به طوریکه در هر دو مقاله محرومیت شهری، از نظر اجتماعی را خطری مستقیم برای امنیت اجتماعی به شمار آورده‌اند. میرکتولی و همکاران (۱۳۹۲) ارتباط معنی داری بین ساختار جمعیتی و جرم خیزی مناطق شهر مشهد یافتند که این نتیجه با فرضیه فرعی اول پژوهش حاضر هم راستا می‌باشد. نتایج پژوهش بزی و همکاران (۱۳۸۸) با نتایج بررسی این فرضیه در یک

راستا هستند به طوریکه وضعیت مسکن به عنوان عاملی اجتماعی با تعداد دفعات جرم در شهر بوشهر رابطه معناداری دارد. و این نتیجه نشان دهنده تأثیر نابرابری اجتماعی در امنیت اجتماعی شهرها می‌باشد.

در بررسی فرضیه فرعی دوم، نتایج نشان داد که نابرابری‌های اقتصادی با امنیت اجتماعی شهر ایلام رابطه معکوس و معناداری دارد. شدت همبستگی بین دو متغیر ۰/۹۴۴- به دست آمد که نشان دهنده رابطه بسیار قوی و معکوس در این فرضیه است. بنابراین نابرابری‌های اجتماعی در امنیت اجتماعی شهر ایلام تأثیر بسیار زیادی دارد. نتایج حاصل از این فرضیه با نتایج پژوهش‌های صفرلویی و همکاران (۱۳۹۳) و اکبری و همکاران (۱۳۹۰) هم راستاست. چنانچه ایشان توزیع درآمد بین مناطق کم برخوردار را به منظور حل مسائل رشد و عدالت اجتماعی توصیه می‌کند. نتایج این پژوهش نیز نشان دهنده توجه به این مقوله مهم است یعنی نابرابری‌های درآمدی رفاه را در شهرها تحت تأثیر قرار می‌دهد. بنابراین توزیع درآمد با رعایت عدالت بین محلات شهری برخوردار و کم برخوردار می‌تواند از بروز ناامنی‌ها بکاهد و رفاه را بین ساکنان تحت تأثیر خود قرار دهد.

پژوهش‌های دیگری در زمینه امنیت اجتماعی و نابرابری‌های شهری انجام گرفته که تا حدودی حول محور پژوهش حاضرند از جمله نتایج پژوهش جمالی و همکاران (۱۳۸۹) نشان داد که نابرابری باید با توجه به شرایط زمانی - مکانی، اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، سیاسی، ایدئولوژیکی و به عبارتی در چارچوب ساختار همان نظام تفسیر شو؛ زیرا نابرابری مفهومی نسبی، پویا و هنجاری است. خاکپور و حسینی (۱۳۹۳) شرایط اجتماعی و اقتصادی جامعه و فرد را عواملی برای بروز رفتارهای وندالیسمی عنوان کردند از جمله این عوامل نبود عدالت اجتماعی در توزیع خدمات و امکانات شهری و همچنین کمبود امکانات جهت اوقات فراغت و مشارکت اجتماعی شهروندان و عوامل محیطی از جمله تراکم زیاد جمعیت و طراحی نامناسب محیط می‌باشد. پژوهش قادرزاده (۱۳۹۳) جاذبه‌ها و دافعه‌های اقتصادی، جاذبه‌ها و دافعه‌ها اجتماعی فرهنگی، پایگاه اقتصادی- اجتماعی، میزان محرومیت نسبی، انحرافات اجتماعی، میزان تحصیلات، مصرف رسانه، کار کودکان و مشارکت اجتماعی را در حاشیه نشینی تأثیرگذار دانسته است..

به طور کلی با توجه به نتایج حاصل از بررسی فرضیات می‌توان گفت که در شهر ایلام شهروندان ایلامی از وضعیت نابرابری - های اقتصادی بیشتر از نابرابری اجتماعی رنج می‌برند و این نارضایتی از وضعیت درآمدی و اقتصادی، ناامنی اجتماعی را در شهر ایلام منجر شده است. براین اساس به منظور توجه به نابرابری‌های شهری و حفظ امنیت اجتماعی شهروندان پیشنهادات زیر ارائه می‌شود:

- شهر ایلام به دلیل قرارگیری در غرب کشور و در سالهای اخیر به دلیل قرارگرفتن در مسیر راه‌های بین‌المللی موقعیت استراتژیکی کسب نموده است. ساماندهی مشاغل و فراهم نمودن شرایط لازم برای ایجاد مشاغل جدید می‌توانند در تقویت بنیه اقتصادی شهر کمک نمایند. البته خطر ورود و خروج قاچاق و تضعیف اقتصاد محلی به دلیل موقعیت مرزی نیز برای این شهر وجود دارد که امنیت شغلی و درآمدی شهروندان را به خطر می‌اندازد. بنابراین مسئولان شهری با اقدامات اساسی در مورد نحوه کسب درآمد شهروندان و ساماندهی مشاغل آنها و کنترل مرزها برای جلوگیری از قاچاق می‌توانند امنیت اجتماعی شهروندان را تامین نمایند.

- موقعیت جغرافیایی شهر ایلام به دلیل قرار گرفتن در حصار از کوه‌ها، محدود بودن در توسعه فیزیکی از برخی جهات، مرزی بودن و ... از لحاظ امنیتی خطرات زیادی به دنبال دارد بنابراین مدیران شهری، نیروی انتظامی، و مسئولان برقراری امنیت شهر با توجه به رویکردهای پدافند غیرعامل و رعایت کردن اصول این رویکرد شهر برنامه‌ریزی‌های دقیقی برای حفظ شهر در مقابل تهدیدات و مخاطرات محیطی انجام دهند.

- با سیاستگذاری‌های درست از جمله کنترل جمعیت مهاجران روستا-شهری، جلوگیری از اسکان غیررسمی و حاشیه نشینی می‌توان در ایجاد محدوده‌های پرخطر و ناامن شهر جلوگیری به عمل آورد. همچنین با ساماندهی محدوده‌ها و حواشی شهر و پاکسازی این نقاط از بزهکاران، معتادین، سارقین و ... امنیت را برای ساکنان فراهم نمود.

منابع

۱. اعظمی، هادی، روستا، مجتبی. (۱۳۹۱). بررسی و تحلیل تأثیر نابرابری ها بر امنیت اجتماعی، اقتصادی و سیاسی کلا نشهر مشهد. پژوهش های جغرافیای انسانی، ۱۷۷-۱۹۲.
 ۲. اکبری، رضا و پاک نیان، سمانه. (۱۳۹۱). تأثیر کالبد فضاهای عمومی بر احساس امنیت اجتماعی زنان. نشریه هنرهای زیبا، ۵۴-۶۹.
 ۳. اکبری، محمود، تقوایی، مسعود، زنگی آبادی، علی، وارثی، حمیدرضا. (۱۳۹۰). نابرابری های درآمدی و رفاه پایدار شهری (مطالعه موردی: کلان شهر شیراز). مجله جغرافیا و توسعه ی ناحیه ای، ۱۰۶-۸۳.
 ۴. ج. گ. ا. (۱۳۷۳). دیدگاه های نظریه پردازان کلاسیک و معاصر؛ ترجمه: محمد سیاهیوش و احمدرضا غروی زاده. تهران: نشر معاصر.
 ۵. جمالی، فیروز، قنبری، ابوالفضل، پورمحمدی، محمدرضا. (۱۳۸۹). نگرشی بر مفهوم نابرابری و مفاهیم مرتبط با آن در مطالعات اجتماعی- اقتصادی. برنامه ریزی و آمایش فضا، ۱۲۱-۱۴۱.
 ۶. حیدری، سامان، آقایی، پرویز. (۱۳۹۳). امنیت اجتماعی در شهر (متغیرها و عوامل مؤثر بر آن). فصلنامه علمی- تخصصی دانش انتظامی پلیس پایتخت، ۳۳-۴۹.
 ۷. خاکپور، براتعلی، حسینی، سیدمصطفی. (۱۳۹۳). بررسی و ارزیابی علل گرایش به رفتارهای وندالیستی در محیط های شهری. دانش انتظامی خراسان رضوی، ۵۵-۷۸.
 ۸. درودی، محمدرضا، قاسمی، الناز. (۱۳۹۳). اولویت بندی راهکارهای مؤثر در ارتقای امنیت شهری و تأثیر آن بر رضایتمندی مسکونی نمونه مورد پژوهش: منطقه ۲۰ شهرداری تهران. پژوهشنامه جغرافیای انتظامی، ۱۴۹-۱۷۸.
 ۹. روستایی، شهریور و همکاران. (۱۳۹۳). بررسی تطبیقی نابرابریهای اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی، کالبدی در محلات شهری (نمونه موردی: محلات شاطرآباد و ۲۲ بهمن). مجله مطالعات ناتوانی، ۲۳-۳۲.
 ۱۰. زنگی آبادی، علی، باقری کشکولی، علی، تبریزی، نازنین. (۱۳۹۴). تحلیلی بر توزیع فضایی جمعیت و خدمات شهری با تاکید بر عدالت اجتماعی و نابرابری های شهری (مطالعه موردی: محلات شهر فیروزآباد فارس). جغرافیا و برنامه ریزی محیطی، ۱۹۱-۲۱۴.
 ۱۱. شریعتی، سعید. (۱۳۸۴). بررسی احساس امنیت عمومی در استان خراسان. مشهد: پژوهشکده اقبال جهاد دانشگاهی مشهد.
 ۱۲. صفرلویی، محمدعلی، پورمحمدی، محمدرضا، حکمت نیا، حسن. (۱۳۹۳). بررسی و تحلیل فضایی نابرابری های اجتماعی در مناطق شهری ارومیه. دوفصلنامه پژوهش های بوم شناسی شهری، ۵۸-۷۰.
 ۱۳. کارگر، بهمن و سرور، رحیم. (۱۳۹۰). شهر، حاشیه و امنیت اجتماعی. انتشارات سازمان جغرافیایی نیروهای مسلح.
 ۱۴. م. ت. ز. (۱۳۶۹). برنامه ریزی اقتصادی اجتماعی (ویژه جهان سوم). تهران: نشر گستره.
 ۱۵. نصیری، معصومه، اعظمی، هادی. (۱۳۸۲). نابرابری های شهری تهدیدی برای امنیت اجتماعی تهران، رویکردی در جغرافیای سیاسی. فصلنامه ژئوپلتیک، ۴۲-۶۱.
 ۱۶. هیرش، ق. ز. (۱۳۹۳). توسعه شهری پایدار و مساله حاشیه نشینی (مطالعه موردی: شهر بانه). ششمین کنفرانس ملی برنامه ریزی و مدیریت شهری با تاکید بر مولفه های شهر اسلامی. مشهد: مرکز پژوهش های شورای اسلامی شهر مشهد.
17. De. Ferranti D. & et al. (2004). Inequality in Latin America: Breaking with.
18. Dufaux, F. (2008). Birth Announcement,. www.JSSJ.org.
19. Dupont, V. (2007). Do geographical. Papers in Regional Science, 86.

20. E., S. (2006, July- August). Introduction—urban space: The shape of inequality. *Urban Geography*, p. No.5.
21. Gharakhloo, M., and Hosseini, H. (2007). Index of Stable Urban Development. *Geography and*, 157- 177.
22. Gottdiener M. , Budd I. (2006). Key concepts in urban studies. London: SAGE.
23. Kaplan David H, Kathleen W. (2004, August – September). Research in ethnic segregation I: Causal factors. *Urban Geography*, p. No.6.
24. M, C. (1999). The information age: economy, society and culture. End of Millennium 3, and Oxford: Blackwell.
25. M, S. D. (1977). Human geography: A welfare approach. London: Edward Arnold.
26. Rahnamaei, M.T and Poormousavi, S.M. (2006). Investigation of Security in Stabilities of the Metropolitan Tehran in Terms of Urban Sustainable Development Trends. *Geography Researches*, 177-193.
27. S, B 1995 Form social exclusion to social cohesion: Towards a policy Agenda . Copenhagen :Most– UNESCO.
28. Shankar, R. and A. Shah. (2003). Bridging the Economic Divide within Countries - a Scorecard on the Performance of Regional Policies in Reducing Regional Income Disparities. *World Development*, 1410-1432.
29. Stump .C & D. Carreon. (2003). Confrontation and loss of Control: Masculinity and men's fear in public space. *Journal of Environmental Psychology*, 311.
30. Van der Wusten H., M. S. (1998). Welfare state effects on inequality and segregation; In: S. Musterd & W. Ostendorf (Editors), *Urban Segregation and the Welfare State: Inequality and Exclusion in Western Cities*. London: Rutledge, 238-248.